

УДК 631.526.3:633.111.5 «324»

Гетьман О.О.,¹ аспірантка

Дубовик Н.С.,¹ кандидат с.-г. наук, асистент кафедри генетики, селекції і насінництва

Кириленко В.В.,² доктор с.-г. наук, старший науковий співробітник лабораторії селекції озимої пшениці

¹Білоцерківський національний аграрний університет МОН України

²Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла НААН України

E-mail: natalyadubovyk25@gmail.com

ДОСЛІДЖЕННЯ ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ *TRITICUM AESTIVUM* L. ТА *TRITICUM SPELTA* L. ПІСЛЯ ПЕРЕЗИМІВЛІ

Пшениця озима відноситься до однієї із найголовніших зернових культур, яку вирощують в Україні. Збільшення урожайності та обсягів виробництва зерна за роками її вирощування є важливим завданням науки та аграрного комплексу. Враховуючи досягнення вчених у галузі селекції та розсадництва, вплив погодних умов на зернову продуктивність озимини залишається значним. Ріст і розвиток рослин пшениці озимої визначаються їх чутливістю до умов природного середовища та комплексу агротехнічних заходів.

Польові дослідження проводилися у 2020/21 р. в умовах дослідного поля навчально виробничого центру Білоцерківського національного аграрного університету МОН України. Вихідним матеріалом були різні за тривалістю вегетаційного періоду сорти *Triticum aestivum* L.: 'Подольянка' (стандарт), 'Миронівська ранньостигла', 'Аврора миронівська', 'МІП Лада', 'МІП Фортуна', 'МІП Ассоль' та *Triticum spelta* L.: 'Європа', 'Зоря України'.

У період із осені 2020 р. до весни 2021 р. температурний режим та кількість опадів мали значні коливання. Припинення вегетації відбулося

15 листопада, а відновлення 24 березня 2021 р. Максимальна температура повітря знаходилася у межах від 1 до 13 °С тепла, мінімальна – знижувалася до 21–26 °С морозу У період коли температура поверхні ґрунту та на поверхні снігу була до 15–23 °С морозу, озимі культури у цей час були захищені сніговим покривом від 10 до 25 см. Проте, зниження мінімальної температури повітря було короткочасним, а тому мінімальна температура ґрунту на глибині залягання вузла куштиння озимих культур у найхолодніші ночі нижче 10°С морозу не опускалась і була вище критичної температури вимерзання.

На підставі оцінки та визначення середніх показників, які одержали на ділянках, можна визначити стан посіву кожної, враховуючи розвиток рослин. Довжина рослин залежала, як від генотипу сорту, так і від погодних умов: 'Подольянка' (стандарт) 17,5 см, 'Аврора миронівська' 16,5 см, 'МІП Фортуна' 16,0 см, 'МІП Ассоль' 15,8 см, 'Європа' 15,3 см, 'Миронівська ранньостигла' 14,3 см, 'МІП Лада' 13,5 см, 'Зоря України' 10,5 см. Первинна коренева система налічує від п'яти до шести відростки, розвинена повністю.

УДК 632.9+633.11

Голосна Л.М., к.с.-г.н., с.н.с.,

Афанасьєва О.Г., к.с.-г.н., с.н.с., завідувач лабораторії фітопатології

Інститут захисту рослин НААН

E-mail: L.golosna16@gmail.com

АНАЛІЗ НАСІННЯ – ЗАПОРУКА ГАРНОГО ВРОЖАЮ

Отримання гарного врожаю зерна пшениці починається з посіву високоякісним насіннєвим матеріалом. Насіння повинно мати високі посівні якості та низький рівень зараження фітопатогенами. Не зважаючи на те, що здебільшого перед посівом відбувається протруєння, навіть високоефективні ЗЗР не можуть забезпечити 100% захист. Зараження насіння такими хворобами як фузаріоз та бактеріоз зазвичай спричинює загибель зародку та в результаті втрату схожості. Метою наших досліджень було проаналізувати насіння 17 зразків пшениці озимої з зони Лівобережного Полісся на зараженість фітопатогенами. Дослідження проводили згідно ДСТУ 4138-2002. Заспорення насіння теліоспорами сажкових хвороб проводили методом змиву з подальшим центрифугуванням суспензії. Візуально підраховували кількість фузаріозного насіння та з ознаками чорного зародку. Фітопа-

тологічний аналіз насіння проводили використовуючи агаризоване картопляно-глюкозне живильне середовище.

Макроскопічний аналіз насіння досліджуваних зразків виявив, що кількість фузаріозного насіння всередньому складала 0,24%, в залежності від зразка варіювала від 0 до 0,5%, в той час насіння з «чорним зародком» виявлено в 1,3% з діапазоном від 0,3 до 3,6%. Сорусів збудників сажкових хвороб виявлено не було, однак у 5 зразків виявлено низький рівень заспорення грибами роду *Tilletia*. Фітопатологічний аналіз насіння показав, що загальне ураження збудниками хвороб коливалось в межах від 17 до 80%. Фітопатогенний комплекс був представлений грибами з родів *Alternaria*, *Fusarium*, *Cladosporium*, *Penicillium*, *Nigrospora* та бактеріальною інфекцією. Найчастіше виявляли ураження насіння альтернаріозом, бактеріозом та фузаріозом, час-